

ARAŞTIRMA MAKALE

Medyada yaşlı temsillerinin 87 yıllık dönüşümü: Cumhuriyet Gazetesi örneği 1930-2017^{1,2}

Emrah APAK^{a,3} & Veysi AKA^b

Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Bingöl / Türkiye

Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Bingöl / Türkiye

ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-4392-6757/> ORCID No: <https://orcid.org/0000-0003-2446-8755/>

ÖZET

Türkiye’de son yüzyılda modernleşme, demografik yapı, ekonomik anlayıştaki farklılaşmalar ile gelen değişim, sosyal yaşamın her alanında etkisini gösterdiği gibi yaş temelinde de göstermektedir. Bu değişim yaşlılara yönelik algının olumsuz yöne evrilmesine yol açmıştır. Yaşanan toplumsal değişimlerin yansıtıcısı konumunda bulunan araçlardan biri olan medya, yaşlılara ilişkin süreç içerisinde farklılaşan temsillerin de belirlenmesi açısından önemli bir mecradır. Dolayısıyla, yayın hayatına devam eden yazılı medyanın incelenmesi bu değişimi anlamak açısından faydalı olacaktır. Bu çalışmada, Cumhuriyet Gazetesi’nin 1930-2017 yılları arasındaki sayıları incelenerek yaşlılara ilişkin temsillerin yıllar içerisinde nasıl farklılaştığını görmek amaçlanmıştır. Bu çalışma, doküman analizi yöntemine dayanmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi’nin internet üzerinden arşivine girilerek 1930-2017 yılları arasında “yaşlı” kelimesi aratılmıştır. “Yaşlı” kelimesini içeren toplam 33.461 cümle incelenerek, cümle içerisinde yaşlı kelimesi ile doğrudan ilgili ve yaşlı kelimesini niteleyen kelimeler seçilmiştir. Elde edilen kelimeler “olumlu”, “olumsuz” ve “nötr” şeklinde sınıflandırılmış ve üç kişiden uzman görüşü alınarak yeniden tasnif edilerek onar yıllık periyotlara ayrılmış ve her on yıl için yüzdeler elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, yaşlılar için üretilen olumsuz kategorisindeki kelime sayısı daha fazla bulunmuştur. Ayrıca yaşlılara ilişkin temsillerin 1930 yılından 2017 yılına doğru düzenli olarak olumsuz doğru değişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, medyanın toplumsal değişimi yansıtan bir araç olmasından dolayı, toplumun yaşlılara ilişkin bakış açısının yıllar içerisinde olumludan olumsuz doğru değiştiği şeklinde yorumlanabilir.

MAKALE GEÇMİŞİ

Geliş 08 Kasım 2019
Kabul 01 Mayıs 2020

ANAHTAR KELİMELER

Yaşlı, temsil, gazete, medya, olumsuz, olumlu, nötr

87-Year transformation of elderly representations in the media: The sample of Cumhuriyet newspaper 1930-2017

ABSTRACT

During the last century the change that comes with modernization, the alteration of demographic situation and economic structure in Turkey affects every aspects of social life as well the elderly area. This change has led to the negative evolution of perception towards the elderly. Media, which is one of the tools reflecting the social changes experienced, is an important medium to portray the change regarding elderly during the historical process. Therefore, it will be useful to examine this change through analysing the print media that. In this study, it was aimed to see how the representations of the elderly differed over the years by examining the issues of Cumhuriyet Newspaper between 1930-2017. This study is based on document analysis method. By entering the archive of Cumhuriyet Newspaper over the internet, the word “elderly” was searched between 1930-2017. A total of 33,461 sentences containing the word “elderly” were examined, and the words that were directly related to, and characterize the “elderly” were selected. The words were classified as “positive”, “negative” and “neutral”. According to the results of the study, the number of words in the negative category produced for the elderly was higher. In addition, it was found that the representation of the elderly changed regularly from 1930 to 2017. These results show that the representations of the elderly in social life have changed from positive to negative over the years since the media is a tool reflecting social change.

ARTICLE HISTORY

Received 09 Nov. 2019
Accepted 01 May 2020

KEYWORDS

Elderly, representation, newspaper, media, positive, negative, neutral

¹ Bu çalışma, 25-27 Ekim 2019 tarihlerinde “Sosyal Hizmet Sempozyumu”nda özet sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² **Makalenin Kaynak Olarak Gösterimi:** Apak, E., & Aka, V. (2020). Medyada yaşlı temsillerinin 87 yıllık dönüşümü: Cumhuriyet Gazetesi örneği 1930-2017. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 13(1), 19-26.

³ Sorumlu Yazar e-mail: eapak@hotmail.com

1.GİRİŞ

Son yüzyılı aşkın modernleşme akımı tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de insan yaşamının tüm yönleriyle bir değişim içerisine girmesini sağlamıştır. Bu değişimin bir yansıması olarak, ‘bilge, tecrübeli ve yol gösteren’ olarak algılanan yaşlıların modern dünya değerlerinin hız ve iktisat üzerine kurulmasından ötürü, hayatı yavaşlatan ve iktisadi olarak birer ‘yük’ olarak görülmeye başlanmıştır. Bu anlamda bir değişimin varlığını gözler önüne sermesi açısından görsel, işitsel ve yazılı medya önem arz etmektedir. Bu minvalde yazılı medyanın geriye dönük taranıp yaşlı temsillerinin yıllar içerisindeki değişimini görmenin, bu konuya açıklık getireceği düşünülmektedir.

Tarihsel süreç içerisinde gerek dünyada gerek Türkiye’de yaşlılara bakış açılarında değişim meydana geldiği söylenebilir. Yaşlılara bakış ile ilgili Antik Yunan’ı inceleyen Gilleard (2007:91), Antik Yunan’da yaşlıların, toplumda değişmeyen bir otorite figürü olduğunu bulgulamıştır. Cuddy ve Fiske (2002:17) ise buna karşıt olarak artık Amerika’da yaşlıların hikmet kaynağı olarak değil, daha çok titrek ama sevimli insanlar olarak görüldüğünü belirtmektedirler. Benzer durumun Türkiye için de geçerli olduğu söylenebilir. Ceylan (2015:40), Türkiye’de yaşlıların değer olmaktan uzaklaşarak sorun haline geldiklerini iddia etmektedir. Ceylan, bu dönüşümün yaşanmasını; modernleşme ile birlikte geleneksel tarım toplumunda bilgi ve tecrübeyle anılan yaşlıların, ekonomik yönleriyle ele alınmaya başlanması, dolayısıyla emeklilik ile birlikte iş piyasasından uzaklaşması ve değersizleşmesi ile açıklamaktadır. Bu düşüncenin temelinde yer alan modernleşme teorisi, yaşlıların azalan statülerini, geleneksel toplum yapısından, modern ve endüstriyel toplumlara dönüşmek ile açıklamaktadır (Cuddy & Fiske, 2002:12).

Yaşlılara ilişkin bakış açısının incelenmesini konu alan çalışmalar, bunu ilgili dönemlerde yazılmış kitaplar, romanlar ve diğer eserlerden yola çıkarak yapmışlardır (Gilleard, 2007; Ng, Allore, Trentalange, Monin & Levy, 2015). Günümüzde ise yaşlılara yönelik algıyı anlamanın bir yolu olarak görsel ve yazılı medya araçları kullanılmaktadır. Yaşlıların medyadaki temsillerine yönelik gerek günümüzdeki durum gerek tarihsel süreci gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Türkiye’de ise yalnızca günümüzdeki durumu gösteren çalışmalar bulunmasına rağmen, karşılaştırmalı olarak tarihsel süreçteki değişimi gösteren çalışmalara rastlanmamıştır.

Ekme kuramına göre, televizyonda yaşlıların temsil edilme biçimi, yaşlı ayrımcılığını artıracak şekilde negatif tutum ve inanışların toplumda yerleşmesine neden olabilmektedir (Manges, 2007:23; Range & Vinovskis, 1981:123). Yaşlılara yönelik temsillerin zaman içerisinde hangi yönde değişim gösterdiğine yönelik uyumsuzluğun var olduğunu söylemek mümkündür. Tufan (2016:40), Antik çağdan itibaren yaşlılara yönelik algının aslında pek değişmediğini, antik çağdaki yaşlının sözde saygıdeğer olduğunu,

yaşlıların ancak dini inanç çerçevesi içerisinde koruma altına alındığını ve bu durumun 18. Yüzyıla kadar devam ettirildiğini ancak başarısız olduğunu belirtmektedir. Diğer taraftan, Range ve Vinovskis (1981: 124), günümüzde yaşlılara yönelik yaygın bir negatif stereotipleştirmenin var olduğunu ancak durumun geçmişte her zaman böyle olmadığını söylemektedirler. Örneğin, Ng ve arkadaşları 1880’den itibaren 200 yıllık Amerika’daki kitapları içerisinde barındıran bir veri tabanındaki yaşlı temsillerini incelediği çalışmada, temsillerin doğrusal biçimde pozitiften negatife doğru değişim gösterdiğini yani, geçmişteki algı olumlu iken günümüze doğru bu algının olumsuzla doğru değişim gösterdiğini bulgulamışlardır (Ng vd., 2015:1). Türkiye’de günümüz medyasında yaşlıların temsil edilme biçimlerine yönelik az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda, daha çok yaşlıların haber olarak sunumunda ve filmlerde daha çok mağdur, korunmaya muhtaç, sağlıksız kişiler olarak gösterildiği (Özmen, 2013:117-118; Kuruoğlu & Salman, 2017:20-21), reklamlarda ise daha çok yaşlıların olumlu özelliklerinin ön plana çıkarıldığı bulgulanmıştır (Gönen, 2005; Tekkaya, 2001:160).

Türkiye’de henüz tarihsel süreçte medyadaki değişimi karşılaştırmalı olarak inceleyen çalışmaların bulunmaması, değişimi sağlıklı bir şekilde değerlendirmeyi güçleştirmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, Türkiye’de yaşlılara yönelik medyadaki temsil biçimlerinin değişimini görmek açısından önem kazanmaktadır.

2.MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2006:187) Dokümanlar toplantı tutanakları ve gazeteler gibi umumi dokümanlar ile günlük, hatıra vb. gibi özel dokümanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Araştırmacıya istedikleri bilgiyi yazılı bir delil olarak sunması açısından avantaj sağlamaktadırlar (Creswell, 2017:191-192). Doküman incelemesi; dokümanlara ulaşma (1), özgünlüğü kontrol etme (2), dokümanları anlama (3) ve veriyi analiz etme (4) olarak dört aşamadan oluşmaktadır (Forster, 1995 akt. Yıldırım & Şimşek, 2006:193).

Dokümanlara ulaşma: Araştırmacılar doküman incelemesinde karar kılmadan önce söz konusu araştırma için dokümanların kullanılmasına ihtiyaç olup olmadığı, hangi dokümanlara ihtiyaç olduğu ve bu dokümanları nasıl elde edeceği gibi sorularla araştırmaya başlamalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2006: 193). Bu doğrultuda öncelikle tarihsel süreçte yaşlı temsillerini ortaya koyacağı düşünüldüğünden yazılı medya dokümanlarının incelenmesine karar verilmiştir. Bir sonraki adımda, Türkiye’de Cumhuriyet sonrası dönemden günümüze kadar olan değişimi incelemek amacıyla gazeteler incelendiğinde, yalnızca

Cumhuriyet Gazetesi'nin düzenli yayın yapmış olması ve gazetenin internet adresi üzerinden arşivinin tamamına erişim imkânı bulunmasından dolayı söz konusu gazete seçilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi'nin internet üzerinden sunulan arşivinde yer alan gazete sayıları ve gazetenin toplam 39 ekine ulaşılmıştır. Araştırmacılar "yaşlı" kelimesini 1930-2017 yılları arasında taramak suretiyle verilere ulaşmışlardır. "Yaşlı" kelimesinin geçtiği toplam 33.461 adet cümleye ulaşılmıştır. Haberin tamamına bakılmayarak yalnızca "yaşlı" kelimesinin geçtiği cümle içerisinde yaşlının doğrudan kendisini betimleyen kelimeler aranmıştır. Kelimelerin araştırmaya dâhil edilmesinin kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterler: (1) "yaşlı" kelimesinin geçtiği cümle içerisinde yer alması, (2) kelimenin doğrudan yaşlı veya yaşlılıkla ilgili olması ve (3) kelimenin betimleyici tarzda olmasıdır. Örneğin "saygın bir yaşlı kadın" cümlesinde "saygın" kelimesi bu şartları taşıdığı için araştırmaya dâhil edilirken, "yaşlı adam öldürüldü" cümlesinde yer alan "öldürüldü" kelimesi fiil olması ve betimleyici olmamasından dolayı dâhil edilmemiştir. Tarama sonucunda yaşlı kelimesini niteleyen 302 farklı kelime elde edilmiştir. Kelimelerin tekrarı halinde toplam ulaşılan sayı ise 2616 olmuştur.

Özgünlüğü kontrol etme: Bu aşamada araştırmacılar kaynakların birincil kaynak mı yoksa ikincil kaynak mı olduğu, elde edilen dokümanların asıl kaynaklar mı olduğu ve dokümanların değiştirilmiş olup olmadığı gibi kaynakların güvenilirliği ve özgünlüğü konusunda emin olmalıdırlar (Yıldırım & Şimşek, 2006:195). Çalışmanın bu adımında Gazetenin arşivine gazetenin resmi internet adresi üzerinden ulaşılmış olması dokümanların orijinalliği açısından da şüphe içermemesine olanak tanımıştır.

Dokümanları anlama: Bu aşamada araştırmacılar elde ettikleri kaynakların anlaşılması ve çözümlemesi için çalışmaktadırlar. Dokümanların anlaşılması için elde edilen kaynakların belirli bir sistem ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak ele alınması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2006:196). Bu doğrultuda taramanın tamamlanmasından sonra, elde edilen kelimeler ilk olarak yıllara göre tasnif edilmiştir. Araştırmacılar tarafından, "olumlu", "olumsuz" ve "nötr" kategorileri belirlenerek her bir kelime bu kategorilere yine araştırmacılar tarafından yerleştirilmiştir. Kategorisel analiz, doküman analizinde kullanılan tekniklerden birisidir. Buna göre, belirli bir mesaj önce birimlere bölünür ve belirli kriterlere göre kategorilere yerleştirilir. Kategoriler oluşturulurken amaca uygun olmasına dikkat edilir (Bilgin, 2014:19). Bütün kelimeler için bu süreç tamamlandıktan sonra, kelimeler yeniden yıllara göre tasnif edilmiştir. Toplumsal yapıda meydana gelen demografik ve ekonomik değişimler ile daha ayrıntılı bir ilişki kurulmasını sağlayabilmek amacıyla, toplam 87 yıllık süreç on yıllık periyotlara bölünmüştür. Her on yıllık periyot içerisinde yer alan kategorilerin yüzdelik dilimleri tablolaştırılarak sistematik bir şekilde veriler anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Verileri analiz etme: Bu aşamada elde edilen verilerin, araştırmanın amacına göre kapsamlı bir analize tabi tutulmaları gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2006:197). Yukarıda da ifade edildiği üzere bu çalışmanın amacı yıllar içerisinde yaşlı temsillerinin değişip değişmediği ve değişmiş olması durumunda nasıl bir değişime uğradığını gözler önüne sermektir. Bu amaca binaen dokümanlar sistematik bir şekilde tablolaştırılıp elde edildikten sonra sayısal olarak ve kelimelerin muhtevası itibariyle analize tabi tutulmuşlardır. Sayısallaştırma, doküman incelemesindeki önemli adımlardan birisidir. Analiz sonrası elde edilen verilerin yorumlanmasında genellikle frekans ve yüzde kullanılır (Büyüköztürk ve Diğ., 2016:254-255). Bu nedenle analiz sonrası elde edilen kelimelerin frekans ve yüzdeleri verilerek yorumlanmıştır.

Öte yandan kategorilerin içerisinde yer alan kelimelerin ve çalışmanın iç geçerliğinin (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2016:257) sağlanması amacıyla üç kişiden uzman görüşü alınmıştır. Kyrık ve Finn (2015:309), sosyal bilim araştırmalarında, güvenilirliğin sağlanma yollarından birisinin genellikle alanında uzman kabul edilen insanların perspektiflerinden değerlendirme yapmak olduğunu söylemektedirler. Bu doğrultuda daha önce nitel araştırmalar gerçekleştirmiş 3 öğretim üyesinin görüşlerine çalışma verilerinin tutarlılığı açısından başvurulmuştur. Uzmanlardan ikisi sosyal hizmet bölümünde "yaşlılık" ve "ayrımcılık" konularında çalışmalar yapmışlardır. Bu iki uzmandan, elde edilen kelimeleri belirlenen kategorilere yerleştirmeleri istenmiş, böylece kodlayıcılar arasında farklılık olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Üçüncü uzman ise, Türk dili ve edebiyatı bölümünde görev yapmakta olup, bu uzmandan seçilen kelimelerin niteleyici özelliklere sahip olup olmadıkları konusunda destek alınmıştır. Kategorilere yerleştirme işlemi yapan kodlayıcılar arasında %80 tutarlılık olduğu görülmüştür. Miles ve Huberman (1994:64) kodlayıcılar arasında benzerliğin %80'e yakın olması gerektiğini önermektedirler. Araştırmacılar ve uzmanlar arasında farklılık görülen yerlerde çoğunluk ve literatür esas alınmıştır. Örneğin "hasta" kelimesi için uzmanlardan biri "nötr" derken diğer ikisi "olumsuz" demiştir. Araştırmacı ve diğer uzmanların ortak görüşü ve literatürde yaşlıların "hasta" olarak betimlenmesinin negatif olarak ele alınmasına (Rozanova, 2006; Thornton, 2002) dayanarak bu kelime "olumsuz" kategorisine yerleştirilmiştir.

3.BULGULAR

Araştırmanın bulguları incelendiğinde süreç içerisinde yaşlılara ilişkin medyadaki temsillerin olumludan olumsuz doğru değişim gösterdiği görülmektedir. Elde edilen verilere göre, Tablo 1'de görüldüğü gibi, ilk olarak "olumsuz" kategorisindeki kelimelerin sayısı ve sıklık açısından "olumlu" ve "nötr" kategorisindeki kelimelerden fazla olduğu görülmüştür. Elde edilen kelimelerin 167 tanesi (tekrarlarla birlikte 1266) olumsuz, 109 tanesi olumlu (tekrarlarla birlikte 908)

ve 28 tanesi nötr (tekrarlarla birlikte 412) kategorisinde yer almıştır. Her kategorideki kelimenin sıklığına bakıldığında toplamda kelimelerin % 48,4'ünün olumsuz, % 34,7'sinin olumlu ve % 15,7'sinin ise nötr kategorisinde yer aldığı bulgulanmıştır. Bu durumda, yaşlılar medyada temsil

edilirken, yaşlılara yönelik olumsuz temsilleri gösteren kelimeler sayı ve sıklık anlamında daha fazla üretilmektedir. Başka bir ifadeyle yaşlılıktan söz edilince daha fazla olumsuz temsil veya kelimenin zihinde çağrışım yaptığı söylenebilir

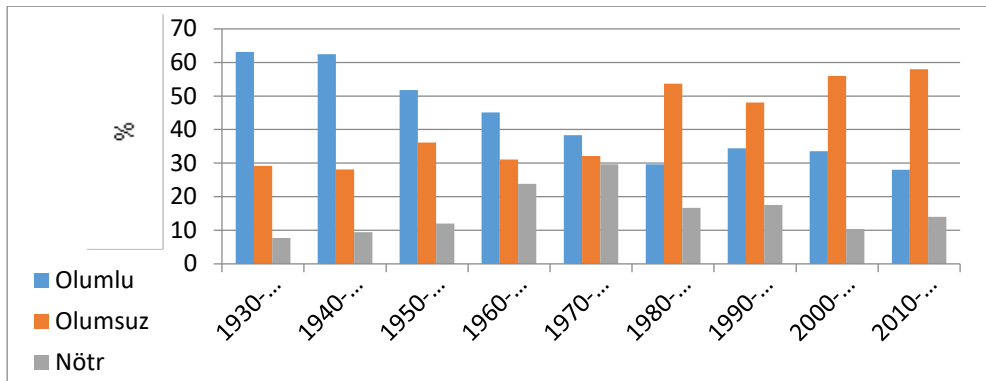
Tablo 1. Yaşlı temsilleri ile ilgili üretilen farklı kelime sayıları

Kategori	Farklı Kelime Sayısı	Kelime Sıklığı (n-%)
Olumlu	109	908-34,7
Olumsuz	167	1266-48,4
Nötr	28	412-15,7

Yıllar içerisinde meydana gelen değişime bakıldığında ise, Grafik 1'de görüldüğü gibi, olumsuz kategorisinde yer alan kelimelerin sıklığının 1930'dan 2017 yılına doğru % 29,2'den % 58'e yükseldiği, olumlu kategorisinde bulunan kelimelerin sıklığının % 63,1'den % 28'e gerilediği ve nötr kategorisindeki kelimelerin sıklığının ise 1930-1939 yılları arasında % 7,7 iken 1970-1979 yılları arasında % 29,6'ya yükseldiği ve 2010-2017 yılları arasında ise % 14'e gerilediği bulgulanmıştır. Olumlu kelimelerin en yoğun olduğu ve olumsuz ile nötr kelimelerin ise en az olduğu

aralık 1930-1939'dur. Buna karşıt olarak, olumlu kelimelerin sıklığının en az olumsuz kelimelerin sıklığının ise en fazla olduğu aralık 2010-2017'dir. Her üç kategori de 1970-1979 yılları arasında birbirine yaklaşmıştır. Daha çok nötr kelimelerin sayı ve sıklığında artış olması bu ayrımın azalmasında rol oynamıştır. Bu durum yaşlılara ilişkin temsillerin bu aralıkta nötr yönüne doğru ilerlediğini göstermektedir. 1980-1989 yılları arasında ise olumsuz kelimelerde hızlı bir artış olduğu diğer kategorilerde ise hızlı bir düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 1. Yaşlılara yönelik temsillerin yıllara göre değişimi

Kategorilerin şekillenmesinde yaşlıları medikal açıdan temsil etmenin önemli bir boyut taşıdığı bulgulanmıştır. Bütün kelimelerin yaklaşık %15'ini yaşlıya ilişkin hastalık ile ilgili betimleyici kelimeler oluşturmaktadır. Bu kelimeler doğrudan "hasta yaşlı" şeklinde veya "şeker hastası yaşlı" şeklinde kullanılmaktadır. Bu durum yaşlılara bakışın da daha çok medikal boyuta taşındığını ve yaşlıların diğer özelliklerinden ziyade daha çok hastalık boyutu ile ön plana çıkarıldığını göstermektedir.

Hasta ve hastalık ile ilişkili kelimelerden farklı olarak, kategorilerin şekillenmesinde etkili olan diğer kelimeler de aşağıda verilmiştir (Tablo 2). Kelimeler verilirken, elde edilen bütün kelimelerin verilmesi yerine, on ve daha fazla defa tekrar etmiş olan kelimeler seçilmiştir. Yaşlılar ile ilgili algıyı genel anlamda gösterebileceği düşünülerek bu kelimeler

sıklık sırasına göre verilmiştir. Yaşlılarla ilgili elde edilen diğer olumsuz kelimelerin; "yorgun", "yalnız", "şişman", "bunak", "intihar", "mahkum" gibi yaşlıların olumsuz anlamdaki sosyal, psikolojik ve fizyolojik yönlerine vurgu yapan kelimeler olduğu görülmektedir. Yaşlılara yönelik olumsuz kategorisinde yer alan kelimelerde ise; "yaşlı başlı" ve "zengin" gibi kelimeler dışında toplumda yaşlılara yönelik temel olumlu algılardan olan "tecrübeli", "bilgin", "usta", "saygın", "olgun", "kıdemli" gibi yaşlıların tecrübe ve bilgisinin ön plana çıktığı kelimeler elde edilmiştir. Son olarak nötr kategorisinde ise; "köylü" kelimesi dışında yaşlılık dönemi temel özelliklerinden olan "emekli", "dul" gibi kelimelerin sıklıkla kullanıldığı bulgulanmıştır. Bu durum elde edilen verilerin, gerek toplumda yaşlılara yönelik var olan algıları göstermesi, gerek yaşlıların temel

psikolojik, sosyal ve fiziksel özelliklerini göstermesi açısından önemlidir.

Tablo 2. En çok tekrar eden kelimeler

Sıra	Kelime	Sıklık	Kategori	Sıra	Kelime	Sıklık	Kategori
1	Hasta	418	Olumsuz	19	Turist	27	Nötr
2	Yaşlı başlı	194	Olumlu	20	Şişman	27	Nötr
3	Zengin	145	Olumlu	21	İntihar	24	Olumsuz
4	Köylü	143	Nötr	22	Aşık	24	Olumlu
5	Emekli	134	Nötr	23	Bunak	21	Olumsuz
6	Yorgun	101	Olumsuz	24	Emektar	20	Olumlu
7	Tecrübeli	100	Olumlu	25	Diñç	19	Olumlu
8	Bilgin	78	Olumlu	26	Olgun	17	Olumlu
9	Yalnız	76	Olumsuz	27	Mahkum (Tutuklu)	16	Olumsuz
10	Çirkin	51	Olumsuz	28	Yatalak	16	Olumsuz
11	Usta	48	Olumlu	29	Sevimli	16	Olumlu
12	Yoksul	45	Olumsuz	30	Zayıf	12	Olumsuz
13	Dul	44	Nötr	31	Çaresiz	12	Olumsuz
14	Yaşlı kurt	42	Olumlu	32	Kıdemli	12	Olumlu
15	Muhtaç	38	Olumsuz	33	Mülteci	11	Olumsuz
16	Saygın	31	Olumlu	34	Çapkın	10	Nötr
17	Sakat	29	Olumsuz	35	Soylu	10	Olumlu
18	Huysuz	28	Olumsuz				

Araştırmada elde edilen verilerden yola çıkılarak, onar yıllık periyotlarda hangi kelimelerin daha çok tekrar ettiği de aşağıda verilmiştir (Tablo 3). Tablo incelendiğinde “yaşlı başlı” ve “tecrübeli” gibi olumlu kategorisinde ele alınan kelimelerin sıralamasında yıllar içerisinde gerileme görülürken; “hasta”, “yalnız”, “yorgun”, “kimsesiz” gibi kelimeler ise günümüze yaklaştıkça öne çıkmaktadır. Bunlarla beraber, daha nötr olan “köylü” ve “emekli” kelimelerinde de yıllar

geçtikçe artış olduğu, ancak 2000 ve sonrasında bu durumun da yerini daha çok olumsuz kelimelere bıraktığı görülmektedir. Tablo’da 1980 öncesi ve sonrasına bakıldığında, 1980 öncesinde ilk beş sıradaki olumsuz kelimelerin (sıklığa bakılmaksızın 12 olumlu kelime ve 8 olumsuz kelime) olumlu kelimelerden daha fazla olduğu, 1980 sonrasında ise durumun tam tersi hale geldiği görülmektedir (sıklığa bakılmaksızın 5 olumlu kelime ve 8 olumsuz kelime).

Tablo 3. Yıllara göre en çok tekrar eden ilk beş kelime

1930-39		1940-49		1950-59		1960-69		1970-79	
Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
Yaşlı başlı	22*	Tecrübeli	13*	Yaşlı başlı	21*	Yaşlı başlı	29*	Yaşlı başlı	21*
Tecrübeli	6*	Yorgun	4**	Hasta	11**	Hasta	19**	Köylü	18***
Şişman	6**	Olgun	3*	Köylü	6***	Köylü	15***	Hasta	15**
Hasta	6**	Ciddi	3*	Tecrübeli	5*	Emekli	12***	Emekli	14***
Çirkin	6**	Hasta	3**	Bilgin	3*	Tecrübeli	12*	Zengin	8*
1980-89		1990-99		2000-09		2010-17			
Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık		
Hasta	86**	Hasta	108**	Hasta	97**	Hasta	63**		
Emekli	38***	Zengin	56*	Yaşlı başlı	40*	Yaşlı başlı	27*		
Köylü	28***	Yaşlı başlı	36*	Zengin	40*	Köylü	23***		
Kimsesiz	11**	Emekli	36***	Yorgun	36**	Yalnız	18**		
Bilgin	10*	Köylü	30***	Emekli	25***	Yorgun	16**		

*Olumlu **Olumsuz ***Nötr

4.TARTIŞMA

Araştırmamızın bulgularına göre Türkiye’de 1930 yılından itibaren medyada yaşlılara ilişkin temsiller olumludan olumsuz doğru değişim göstermektedir. Türkiye’de henüz bu çalışmayı destekleyecek araştırma bulunmamakla birlikte farklı ülkelerde gazete ve kitap taramalarından yola çıkılarak yapılmış benzer doğrultuda çalışmalar bulunmaktadır (Bucholz & Bynum, 1982; Mason, Kuntz & McGill, 2015; Ng vd., 2015; Vasil & Wass, 2006). Bu çalışma dünyadaki diğer çalışmalarla birlikte düşünüldüğünde, yaşlılara yönelik algının olumsuz doğru seyretmesinin yalnızca Türkiye’ye özgü olmayıp, küresel bir durum olduğunu söylemek mümkün olmaktadır. Ancak bu çalışma ile karşılaştırma imkanı sunacak, Türkiye’de tarihsel süreci karşılaştırmalı olarak inceleyen herhangi bir çalışma bulunmamakta, yalnızca bulunduğu dönemi inceleyen çalışmaların var olduğu görülmektedir. Dergi, reklam, haber ve filmlerdeki yaşlı temsillerini inceleyen bu çalışmalarda; olumsuz (Kılınç & Uztuğ, 2016:477; Kuruoğlu & Salman, 2017: 20-21; Tekkaya, 2001:160; Oğuz, 2010:192) ve olumlu (Çolakoğlu, 2011:311; Gönen, 2005; Zengin, 2015:139) olmak üzere her iki yönde de sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, yapılan çalışmalarda olumlu sonuçlara ulaşanların film, reklam ve dizileri incelediği görülmekte, bu nedenle film, reklam ve dizilerde ise daha çok kurgusal bir yaşamın tasvir edilmiş olmasının gerçekliği tam olarak yansıtmadığı söylenebilir. Gönen (2005), yaşlıların reklamlarda daha olumlu temsil edilmesini, yaşlıları tüketime teşvik etmek ve satın alma davranışına yönlendirmek istemesine bağlamaktadır. Bu iddiayı güçlendirecek biçimde Özmen (2013:118), yaşlıların haber olarak gösterildiği durumlarda daha çok mağdur, korunmaya muhtaç ve sağlıksız bireyler şeklinde temsil edildiklerini ifade etmektedir. Bu nedenle doğrudan gerçek yaşamın yansıması olabilecek gazete haberlerinin incelenmesinden yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmanın sonuçlarının da gerçek yaşamı daha fazla temsil edebileceği söylenebilir.

Yine benzer olarak dünyada yapılan diğer çalışmaların da medyada yaşlılara yönelik algıyı olumlu yönde bulan çalışmaların da (Kessler & Rakoczy, 2004:531; Manges, 2007:47; Rovelli, 2019:27-28; Zhang & Hummert, 2009:26) tarihsel süreci anlatmaktan ziyade bulunduğu dönemi ele aldıkları anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada elde edilen önemli bulgulardan birisi de, yaşlı karakterlerin hasta olarak betimlenmesinin toplam kelimeler içerisinde %15 olmasıdır. Thornton (2002: 303) yaşlılara yönelik 6 farklı mit belirlemiştir. Bu mitlerden ilki “sağlıksız, hasta, engelli” şeklinde yaşlıların betimlenmesidir. Çalışma ile birlikte düşünüldüğünde, yaşlıların diğer farklı özelliklerinin arka plana itilerek daha çok hastalık yönüyle ele alındığı söylenebilir. Ng ve arkadaşları (2015:4), yaptıkları çalışmada, bu çalışma ile benzer şekilde, negatif yaş stereotiplerinin oluşmasında hastalık ile ilgili betimlemelerin önemli bir yeri olduğu sonucuna

ulaşmışlardır. Benzer olarak Türkiye’de yapılan çalışmalarda da medyada yaşlılara yönelik hastalık mitlerinin var olduğu (Kılınç & Uztuğ, 2016: 501) ve yaşlı karakterlerin hasta olarak tasvir edildiği bulgulanmıştır (Kuruoğlu & Salman, 2017: 20). Hastalığın medyada görünümü ile ilgili var olan literatüre göre hasta olan insanlar, negatif veya pozitif şekilde de olsa anormal veya diğer olarak temsil edilir. Ayrıca sağlıklı yaşlanmayı değerli kılarak, medya belki de kasıtsız olarak, sağlıklı yaşlanmayı başaramayan kırılğan yaşlıları marjinalize eden yeni stereotipler idame ettirmekte ve bireylerin sosyo ekonomik durumları gibi yapısal faktörleri önemsizleştirmektedir. İlk bakışta hastalık nötr ve biyolojik bir süreç olarak görünse de; medyada, dolaylı olarak yaşlılık ile bağışıklık sisteminin zayıflaması arasında bağ kurulmakta ve bu bağa atıfta bulunmaktadır. Hastalık gençlerden ziyade yaşlılarda daha şiddetli olarak tasvir edilir. Hastalık ile baş etmek yaşlılar için sempatiye neden olur ve bu durum onların hikmet ve tecrübesine işaret ederek onları daha çekici yapar (Rožanova, 2006:111-112).

Araştırma verilerinden yola çıkılarak elde edilen olumlu kategorisindeki kelimeler de çalışmada önemli bir yer tutmaktadır. Bu kelimelerden ön plana çıkanlar “yaşlı başlı”, “tecrübeli”, “bilgin”, “saygın” gibi toplumda yaşlılara duyulan saygı ve sevginin temel sebepleri olabilecek kelimelerdir. Bu kelimelerin oranı yıllar içerisinde azalmasına rağmen (Tablo 3), henüz toplumda yaşlılar ile ilgili kullanılan kavramlarda onların tecrübesine ve bilgilerine vurgu yapıldığı ve bunların ön plana çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Bu bulguya benzer şekilde, Çolakoğlu da (2011:313) yaptığı çalışmada, reklamlarda yaşlıların tecrübeli ve saygıdeğer olarak gösterildiğini bulgulanmıştır. Bu durumda yaşlılar, artan medikal yaklaşımla birlikte tecrübesi ve saygınlığı ile algılanan bir grup olmaya devam etmektedir denebilir.

Çalışmadan elde edilen bulgular, Türkiye’de 1970’li yıllardan başlayarak özellikle 1980’li yıllarda yaşlıların medyada temsilinin negatife doğru değiştiğini göstermektedir. Bu değişimlerde birkaç faktörün rol oynadığı söylenebilir. 1970’lerden itibaren yükselen kentleşme, modernist söylemin hâkim olması, demografik yapıdaki dönüşüm ve özellikle ekonomik politikardaki küresel dönüşüm ve Türkiye’ye yansımalarının bu faktörlerden olduğu iddia edilebilir. 1950’li yıllarla birlikte sanayileşme politikasının sonucu olarak, kentsel sektörlerin daha fazla işgücüne ihtiyaç duyması, ulaşımdaki kolaylıkla birlikte, kırsal alandaki nüfusun kente doğru hareket etmesini teşvik etmiştir. 1950’li yıllarda başlayan kentleşme, 1980’lerin başına gelindiğinde yüzde 45 seviyesine yükselmiştir (Koç, Eryurt, Adalı & Seçkiner, 2010:52). Ancak kentin beraberinde getirdiği olumlu yönlerinin yanında, kentlerin fiziksel büyümesi sorunlara da yol açmıştır. Genç nüfusun kentsel alanlarda daha çok çalışma hayatının içinde yer alması (Gönüllü-Taşkesen, 2017:100) gibi nedenlerden dolayı, kentte yaşayanlar,

özellikle yaşlılar gibi dezavantajlı gruplar, kenti belli sınırlılıklar içinde kullanarak, kentte dışlayıcı ilişkiler içerisinde varlıklarını sürdürmek zorunda kalmaktadırlar (İçli, 2017: 67). Ancak kentleşme ile beraber düşünülmesi gereken konulardan birisi de demografik dönüşümdür. Yani yaşlı nüfus oranındaki artışın da kentleşme ile birlikte yaşlılara yönelik algının olumsuzla doğru değişmesine yol açtığı söylenebilir. Türkiye’de yaşlı nüfus oranı yine 1900’lerin sonlarına doğru artma eğilimine girmiştir. Yaşlı nüfus oranı 1955’te %3,4 ve 1965’te %4 olmuştur ve sonraki yıllarda artmaya devam etmiştir (Cillov, 1974:65). 1980 sonrasında ise antinatalist nüfus politikaları Aile Planlaması kavramı ile Anayasa’da yer almıştır (Koç vd., 2010:55). Yaşlı nüfus 1990 yılından itibaren hızlı bir şekilde artmıştır. Yaşlı nüfus, 1990 yılında %4,3 iken, 2000 yılında %5,7, 2007 yılında %7,1 ve 2015 yılında %8,2 olmuştur (TÜİK, 2015). Dolayısıyla yaşlı nüfus oranının tarihsel süreçte daha önce görülmedik oranda artış göstermesinin de yaşlılara yönelik algıda farklılaşmaya yol açtığı iddia edilebilir.

Araştırmanın bulgularına bakıldığında, özellikle 1980 sonrası bir kırılma yaşandığı görülmektedir. 1980’li yıllarla birlikte sanayileşme politikasının, yerini liberal ekonomik politikalarla bırakmasıyla (Koç vd., 2010:19) sosyal yapıda da değişimin meydana gelmesi kaçınılmaz olmuştur. Phillipson’a (2014:72) göre, küreselleşmenin yaşlılık ile ilgili ideolojiler üzerine olan etkisi 1990’larda yaşanan belirgin gelişmelerden birisi olmuştur. Temel sorun yaşlılığın ulusal ekonomiler için bir yük olarak görüldüğü tartışmalardan toplumsal yaşlanmanın tüm dünyanın sorunu olarak görüldüğü tartışmalara geçiş yönündedir. Benzer iddiaları Korkmaz ve Yazıcı (2014:10) da öne sürmektedir. Yazarlara göre, yaşlı nüfusun oranında görülen hızlı artış zamanla ekonomik bir sorun ve bir yük olarak görülmeye başlanmıştır. Bu görüşün aynı dönemlere denk gelen neoliberal politikalarla ilişkisinin olması muhtemeldir. Ayrıca Rozanova (2006:127), yeni ekonomik politikalarla dolaylı, sağlık hizmetleri göz önünde bulundurularak, yaşlı ve hastalıklı yaşlıların toplum, vergi ödeyenler ve devlet tarafından yük olarak görüldüğünü belirtmektedir. Bu görüşlere paralel olarak, Kılınc ve Uztuğ (2016:478) yaşlılığın modernist kültürde hastalığı, güçsüzlüğü, ölümü anımsatması, ideal beden algısıyla bir çatışmayı içermesi ve yaşlıların ekonomik üretim alanının dışında kalmasının yaşlılığa ilişkin algıları olumsuz yönde değiştirdiğini öne sürmektedir. Modernist ve ekonomik politikaların ön plana çıkması Taşçı’ya (2014:52) göre piyasa odaklı düşünmeyi meydana getirmiş ve bu durum da yaşlılara yönelik algının dönüşmesine yol açmıştır. Taşçı’ya göre, yaşlılar sistem açısından “sorunlu” kişilerdir, çünkü yaşlılar üretmekten ziyade tüketmektedirler. Yaşlıların üretmemesi ise sistem açısından sorun olma anlamına gelmektedir.

5.SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. İlk olarak, toplumsal yapıdaki değişimin tezahür ettiği bir araç olarak medyada, yaşlılara yönelik temsilin dönüşümü incelendiğinde, 1930’dan 2017’ye kadar düzenli bir şekilde olumsuz kelimelerde artış görüldüğü, olumlu kelimelerde azalma görüldüğü, nötr kelimelerde ise 1970-1979 yılları arasında artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıllar içerisinde meydana gelen değişime bakıldığında, olumsuz kategorisinde yer alan kelimelerin sıklığının 1930’dan 2017 yılına doğru %29,2’den %58’e yükseldiği, olumlu kategorisinde bulunan kelimelerin sıklığının %63,1’den %28’e gerilediği ve nötr kategorisindeki kelimelerin sıklığının ise 1930-1939 yılları arasında %7,7 iken 1970-1979 yılları arasında %29,6’ya yükseldiği ve 2010-2017 yılları arasında ise %14’e gerilediği bulgulanmıştır.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre; olumlu, olumsuz ve nötr kategorilerinde üretilen kelime sayıları olumsuz lehine farklılık göstermektedir. Yaşlılar için üretilen farklı olumsuz kelime sayısı 167 iken, olumlu kelime sayısı 109 ve nötr kelime sayısı 28’dir. Bu durum yaşlılar için daha çok olumsuz kelimelerin zihinde çağrışım yaptığı, yani yaşlıların daha çok olumsuz özellikleri ile ön plana alındığı söylenebilir.

Son olarak, yaşlılara yönelik üretilen kelimelerin %15’ini “hastalık” ile ilgili kelimelerin oluşturduğu görülmektedir. Piyasa temelli düşüncenin hakim olmasının, yaşlıların artık yük, sorun ve artan sağlık giderlerinin sorumlusu olarak görülmesine neden olduğu, ayrıca kentleşme ve nüfus yapısında meydana gelen değişimlerin de bu algının değişmesine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın bulgu ve sonuçlarından hareketle ileride bu doğrultuda yapılacak olan çalışmaların farklı gazete veya medya organlarını ele alarak yapılması konunun anlaşılması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar* (3. b.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Buchholz, M., & Bynum, J. E. (1982). Newspaper presentation of America's Aged: A content analysis of image and role. *The Gerontologist*, 22(1), 83-88.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (20. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, H. (2015). Sosyal değerden sosyal soruna yaşlılık. H. Ceylan (Ed.). *Modern Hayat ve Yaşlılık*. (pp. 25-53). Ankara: Nobel Kitap.

- Cillov, H. (1974). The structure of the Turkish population. F. Karadayı, S. Timur, M. Macura, S. Yener, H. Cillov, H. Tezmen, (Eds.). *The Population of Turkey* (pp. 57-86). Ankara: Hacettepe University the Institute of Population Studies.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Cuddy, A. J., & Fiske, S. T. (2002). Doddering but dear: Process, content, and function in stereotyping of older persons. T. D. Nelson (Ed.). *Ageism Stereotyping and Prejudice against Older Persons*. Cambridge: The MIT Press. (pp. 3-26).
- Çolakoğlu, B. E. (2011). *Reklamlarda Sosyal Temsil Alanı Olarak Yaşlı Kuşağın Sunumu*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Gilleard, C. (2007). Old age in Ancient Greece: Narratives of desire, narratives of disgust. *Journal of Aging Studies*, 21, 81-92.
- Gönen, Y. Ö. (2005). *2000'li Yılların Başında Türk Televizyon Reklamlarında Yaşlı İnsan İmgesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.
- Gönüllü Taşkesen, C. (2017). *Kırsal ve Kentsel Alanlarda Yaşlanma, Yaşlılık ve Yaşlılar: Denizli İli Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- İçli, G. (2017). Yavaşlayan kentler ve yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 10(2), 67-75.
- Kessler, E.-M., Rakoczy, K., & Staudinger, M., (2004). The portrayal of older people in prime time television series: The match with gerontological evidence. *Ageing and Society*, 24, 531-552.
- Kılınç, Ö., & Uztuğ, F. (2016). Televizyon dizilerinde yaşlılığın temsili. *Sosyoloji Dergisi*, 36(2), 477-506.
- Koç, İ., Eryurt, M. A., Adalı, T., & Seçkiner, P. (2010). *Türkiye'nin Demografik Dönüşümü*. Ankara: Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü.
- Korkmaz, N., & Yazıcı, S. (2014). Giriş: Küreselleşme ve yaşlanan dünya. N. Korkmaz, ve S. Yazıcı (Eds.), *Küreselleşme ve Yaşlılık Eleştirel Gerontolojiye Giriş*. Ütopya Yayınevi: Ankara. (s. 9-20).
- Krysik, J. L., & Finn, J. (2015). *Etkili Uygulama İçin Sosyal Hizmet Araştırması*. (E. Erbay, Çev.) Ankara: Nika Yayıncılık.
- Kuruoğlu, H., & Salman, S. (2017). Medyada yaşlılık ve Türk sinemasında yaşlılık temsili. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*, 2(3), 1-23.
- Manges, H. A. (2007). *The Invisible Signs of Aging in International Media: Is The Age Stereotype A Western Problem?* (Unpublished Master Thesis) Arts in Communication at the University of Nebraska.
- Mason, S. E., Kuntz, C. V., & McGill, C. M. (2015). Oldsters and Ngrams: Age stereotypes across time. *Psychological Reports: Sociocultural Issues in Psychology*, 116(1), 324-329.
- Miles, M. B. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis* (2nd Ed.). London: SAGE Publications.
- Ng, R., Allore, H. G., Trentalange, M., Monin, J. K., & Levy, B. R. (2015). Increasing negativity of age stereotypes across 200 years: Evidence from a database of 400 million words. *PLoS ONE*, 10(2), 1-6.
- Oğuz, G. Y. (2010). Güzellik kadınlar için nasıl vaade dönüşür: Kadın dergilerindeki kozmetik reklamları üzerine bir inceleme. *Selçuk İletişim*, 6(3), 184-195.
- Özmen, Ş. Y. (2013). Türk kültüründe yaşlının yeri ve medyayla yaşlılığın değişen konumu. *Milli Folklor*, 25(100), 110-119.
- Phillipson, C. (2014). Yaşlanma ve küreselleşme: eleştirel gerontoloji ve ekonomi politik sorunları. N. Korkmaz, ve S. Yazıcı (Eds.), *Küreselleşme ve Yaşlılık Eleştirel Gerontolojiye Giriş*. Ankara: Ütopya Yayınevi. (s. 67-91).
- Range, J., & Vinovskis, M. A. (1981). Images of elderly in popular magazines: A content analysis of "Littell's Living Age", 1845-1882. *Social Science History*, 5(2), 123-170.
- Rovelli, G. (2019). The representation of older people in English quality newspapers: Comparing articles and readers' letters. *Seniors, Foreign Caregivers, Families, Institutions: Linguistic and Multidisciplinary Perspectives International Conference Book of Abstracts*, Collegio Universitario Carlo Cattaneo, Milano, (pp. 27-27).
- Rozanova, J. (2006). Newspaper portrayals of health and illness among Canadian seniors: Who ages healthily and at what cost? *International Journal of Ageing and Later Life*, 1(2), 111-139.
- Taşçı, F. (2014). Refah devleti ve yaşlılık algısı: Türkiye üzerine değerlendirmeler. B. Altuntaş (Eds.), *Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Politika*. Ankara: Nobel Kitap. (s. 35-56).
- Tekkaya, E. (2001). Reklam bildirilerinde bir imge: Yaşlılık. V. Kalıncı (Ed.), *1. Ulusal Yaşlılık Kongresi* içinde, Ankara. (s. 149-162).
- Thornton, J. E. (2002). Myths of aging or ageist stereotypes. *Educational Gerontology*, 28(4), 301-312.
- Tufan, İ. (2016). *Antik Çağ'dan Günümüze Yaşlılık ve Yaşlanma* (Geliştirilmiş 2. B.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- TÜİK. (2015). www.tuik.gov.tr adresinden alınmıştır.
- Vasil, L., & Wass, H. (2006). Portrayal of the elderly in the media: A literature review and implication for educational gerontologists. *Educational Gerontology*, 19(1), 71-85.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, M. O. (2015). *Televizyonda Yaşlı Temsilleri ve Yaşlılık*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Zhang, Y. B., & Hummert, M. L. (2009). Older adults in prime-time television in Taiwan: Prevalence, portrayal, and communication interaction. *Journal of Cross Cultural Gerontology*, 24, 355-372.